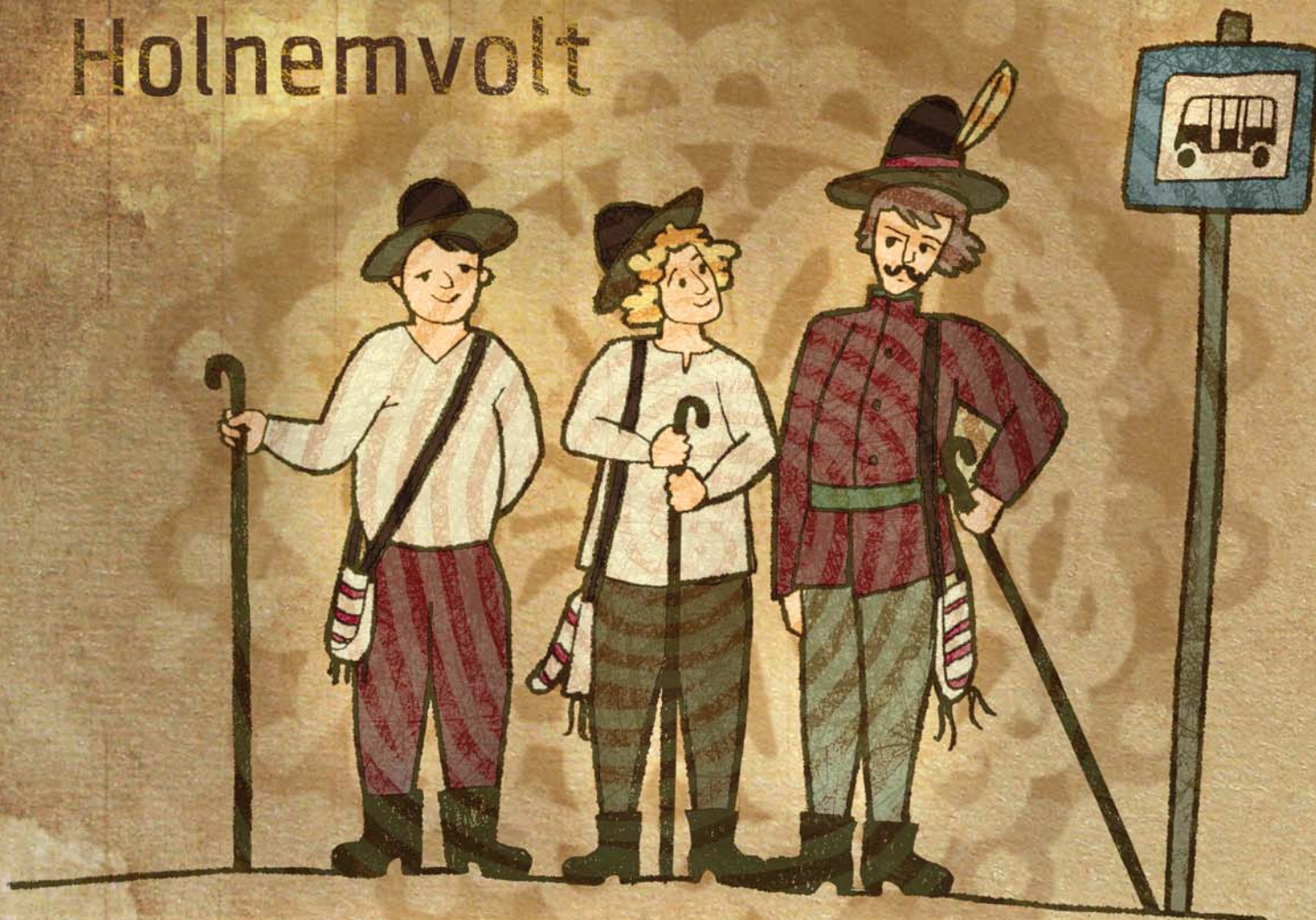


Holnemvolt



PAP KATA rajza

A mesék rendre úgy kezdődnek, hogy „egyszer volt, hol nem volt”. A kezdet pedig a továbbiakat, vagyis magát a mesét máris különös birodalomba helyezi: a volt és nemvolt közti senkiföldjére, ahol megférnek egymással sárkányok, manók és boszorkák, királyfiak és kondásfiúk, egyszóval mindazok, akikről érezzük, hogy lenniük illene,

mégsem találkozunk velük. Jobb híján tehát ezt a földet lakják ők, ami hol nincs, hol meg van, attól függően, melyik irányból nézzük: innen-e, vagy onnan, az ébrenlétből vagy az álmok országából. Mert az álmok országából nézvést éppenséggel ez, a mi éber világunk mintha füst, permet és látomás volna.

Így aztán ezt a történetet, habár mese, mégsem kezdem a szokott módon. Történetem ugyanis kikíváncozik a mesék határ-birodalmából.

Volt tehát egy ágrólszakadt szegény öreg, s amint illik, volt három fia, szép szál legény mind a három. S mert a mesék természete már csak olyan, hogy félúton járnak az itt és az ott között, mindegyik birodalomból hoznak magukkal valamit: tőlünk, a földi világból például azt, hogy a három fivér közt volt egy legidősebb, egy középső meg egy legkisebb, szakasztott úgy, ahogy az nálunk is szokásos. Pedig a képzelet birodalmában semmi sem tiltaná, hogy mondjuk mindhárom a legnagyobb vagy a legkisebb legyen. Elege is volt a három ifjúnak a kéretlenül rájuk mért végzetből. Dohogtak, zsörtölődtek, morogtak három összehangzó szólamban – éppen azért, mert jó testvérek voltak. Lázadoztak: ez nem igazság! Hőbörögtek: elég volt! Duzzogtak: hogy ők ugyan nem. Hiába próbálta őket tisztességben megőszült atyjuk valami vállalkozásra buzdítani: hogy annak rendje-módja szerint induljanak útnak, vívjanak meg a sárkánnyal, kérjék meg az útjukba eső első királykisasszony kacsóját, vegyék be magukat a rengeteg erdőbe, ők csak makacszkodtak. Minek? – puffogtak. Meg: ugyan már! – legyintettek. És minden alkalommal mind a hárman dacosan odaálltak apjuk elé, és felszegett fejjel szajkózták: ha elindulunk sárkányt ölni, a két nagyobb pórul jár, ha királykisasszonyt megyünk fogni, a két báty hoppon marad, ha bevesszük magunkat a rengeteg erdőbe, kettőt kővé változtat a banya, s csak a legkisebb nyeri el jutalmát! Mi viszont összetartunk – vagy mindnyájan, vagy egy se!

Addig-addig lázadoztak és hőbörögtek, mígnem elhatározták, ők ugyan nem hajtanak fejet a mesék íratlan törvényei előtt – s a legkisebb kelt bátyjai védelmére a lehangosabban. Inkább fogják a kalapjukat, és átszöknek a való világba, mert azt beszélik, ott mindnek egyenlő esélye van a boldogulásra. Tarisznya, vándorbot, aztán egy reggel átlépték a volt-nemvolt pókfonálvékony határát, és itt termettek minálunk. Hímzett tarisznyáikat, szépen faragott botjaikat pénzzé tették, lakást béreltek, és hozzáfogtak a boldoguláshoz. S mert megvolt a magukhoz való eszük, boldogultak is mind a hárman, ki így, ki úgy; ahogy a szerencse kereke fordult. Ez meggazdagodott, az nincstelen lett, a harmadik meg épphogy elevickélt; aztán ez koldusbotra jutott, az összeszedte magát, amaz meg hol keresett, hol nem. És senki meg nem mondta volna, ki közülük a nagy, a kicsi vagy a középső. Szüntelen hullámvasutazás volt az életük, a minden s a semmi közt, ahogy a szél fútt.

Az évek csak teltek-múltak, és lassan torkig lett ezzel a három ifjú; és akkor, kimondatlanul is vágyakozni kezdtek vissza, abba a hazába, ahol tűzokádók és banyák várnak rájuk, de a próbatételnek legalább van értelme, a végzetnek ideje, s az ösvények legalább visznek valahová. Majd egy szürke reggel se szó, se beszéd, egyszerre serkentek fel, s indultak vissza, a város három különböző pontjáról mind a hárman, ama pókfonálvékony határ felé. Még emlékeztek a visszafelé vezető útra, s egyszerre lépték át, hátra se nézve. Odaát pedig, akárha varázsütésre, megint úgy voltak, ahogy lenniük kellett: volt egy idősebb, egy középső meg a legkisebb.

NAC SINÁK GERGELY ANDRÁS